

КЛІНІЧНЕ ПІДТВЕРДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТІ ЛІКУВАННЯ ЗАХВОРЮВАНЬ, ІНДУКОВАНИХ ВПЛИВОМ МАЛИХ ДОЗ ІОНІЗУЮЧОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ, ФІТОМІНЕРАЛОКОМПОЗИЦІЯМИ

Горленко О.М., Федорович Т.А., Ганич Т.М.

Науково-дослідний інститут фітотерапії Ужгородського державного університету, м. Ужгород

Клініцисти приділяють велику увагу інтоксикації, яка викликана накопиченням в організмі проміжних і кінцевих продуктів порушення процесів обміну, продуктів деструкції тканин, а також фізіологічно активних сполук. Інтоксикаційні прояви у хворих, які проживали або проживають на забруднених радіо-нуклідами територіях, пов'язують з накопиченням в крові таких хворих речовин пептидної природи з молекулярною масою від 300 до 5000 дальтон. Серед цих речовин є не менше 30 біологічно активних, які мають важливе значення для під-тримання гомеостазу. До них відносяться вазопресин, окситоцин, ангіотензин, адреноркортікотропний гормон, глюкагон, кальцитонін, секретин, ендорфіни, Na-уретичний гормон тощо.

Відомо, що рівень середньомолекулярних пептидів (СМП) відображає вираженість метаболічних порушень, або ступінь ендогенної інтоксикації. Значущість цих сполук в патогенезі і функціональних проявах ендогенної інтоксикації полягає в тому, що середньомолекулярні пептиди, виділені із крові людей, які проживали або проживають на забруднених радіонуклідами територіях, мають нейро- і психотропну дію, проявляють імунодепресорний ефект та пряму негативну дію на міокард, пригнічують процеси дихання тканин [1].

Нами обстежено 97 хворих, які прибули із зон з підвищеним вмістом радіонуклідів, з такими діагнозами: хронічний гастрит із збереженою і підвищеною секреторною функцією залоз шлунка - 24 особи, виразкова хвороба дванадцятипалої кишки - 37 осіб, хронічні холецистити і холецистопанкреатити - 36 осіб. Середній вік хворих 30 років. Метод лікування цих хворих був комплексним і включав санаторний режим, лікувальне харчування, внутрішній прийом вуглекислої гідрокарбонатнонатрієвої середньомінералізованої бор-

фторвмістої води "Поляна Квасова", вуглекислі ванни із цієї ж води, кліматотерапію, ЛФК, фітотерапію.

У результаті проведених нами досліджень встановлено, що вміст середньомолекулярних пептидів в крові вказаних хворих складав: у хворих хронічними гастритами і гастродуоденітами до лікування - 0,219±0,019 од. оп. густини, після лікування - 0,248±0,032 од. оп. густини; у хворих хронічними холециститами до лікування 0,200±0,022 од. оп. густини, після лікування - 0,244±0,028 од. оп. густини; у хворих виразковою хворобою дванадцятипалої кишки до лікування - 0,138±0,015 од. оп. густини, після лікування - 0,204±0,031 од. оп. густини. Вміст середньомолекулярних пептидів у донорів (норма) - 0,242±0,030 од. оп. густини.

Динаміка показників середньомолекулярних пептидів у крові ліквідаторів аварії на ЧАЕС залежно від етіології та клінічної форми захворювання пред-ставлена Таблицях 1-4 та на Рисунках 1-4.

Таким чином, у хворих виразковою хворобою дванадцятипалої кишки вміст у крові СМП є найменшим серед досліджених патологій, що можна пояснити недостатнім синтезом регуляторних пептидів і активації ферментів при даній патології.

Як бачимо, під впливом комплексного санаторно-курортного лікування, яке включає фітотерапію та лікування мінеральними водами, вміст СМП у крові людей, які проживали або проживають у забруднених радіонуклідами зонах, майже нормалізується, що особливо підтверджується у хворих з хронічними гастритами і гастродуоденітами. Ці показники корельовані з покращенням стану хворих після закінчення курсу лікування як за об'єктивними, так і суб'єктивними клінічними показниками.

Таблиця 1

Динаміка зміни середньостатистичних показників досліджених хворих (n=97)

Показник	До лікування	Через 2 тижні від початку лікування	Через 6 місяців від початку лікування
Протеїноурія, г/добу	6,5±1,0	4,9±2,0	1,5±0,7
Загальний білок крові, г/л	44,0±1,5	46,2±1,8	66,4±1,6
Загальний холестерин, ммоль/л	9,2±1,2	9,0±0,8	6,1±0,4
Креатинін крові, ммоль/л	0,11±0,04	0,12±0,05	0,09±0,01
Клубочкова фільтрація, мл/хв.	105±9	101±7	120±5
Середній гемодинамічний артеріальний тиск, мм. рт. ст.	108±6	90±1	88±2

Таблиця 2

Динаміка зміни середньостатистичних показників сечового кліренса середніх молекул (мл/хв.) досліджених хворих до початку лікування

Нозологія	2 фр. ± 3 фр.	4 фр. ± 5 фр.	2 - 5 фракції
Виразкова хвороба	10±1	35±2	21±3
Хронічний холецистит	11±1	36±2	22±3
Хронічний гастрит і гастродуоденіт	12±2	37±2	23±3
Здорові	13±2	40±2	29±3

Таблиця 3

Динаміка зміни середньостатистичних показників сечового кліренса середніх молекул (мл/хв.) досліджених хворих через 2 тижні від початку лікування

Нозологія	2 фр. ± 3 фр.	4 фр. ± 5 фр.	2 - 5 фракції
Виразкова хвороба	12±1	41±2	27±3
Хронічний холецистит	12±1	37±2	29±3
Хронічний гастрит і гастродуоденіт	14±2	33±1	27±2
Здорові	14±1	38±1	30±2

Таблиця 4

Динаміка зміни середньостатистичних показників сечового кліренса середніх молекул (мл/хв.) досліджених хворих через 6 місяців від початку лікування

Нозологія	2 фр. ± 3 фр.	4 фр. ± 5 фр.	2 - 5 фракції
Виразкова хвороба	13±2	37±2	27±1
Хронічний холецистит	13±2	39±1	28±1
Хронічний гастрит і гастродуоденіт	13±2	38±1	26±2
Здорові	13±1	41±2	29±1

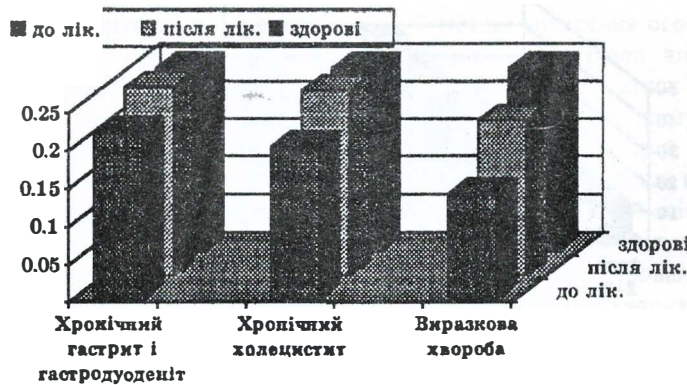

Рис. 1. Порівняльна характеристика показників середньомолекулярних пептидів (од. оптичної густини) у крові здорових людей та ліквідаторів аварії на ЧАЕС залежно від етіології та клінічної форми захворювання

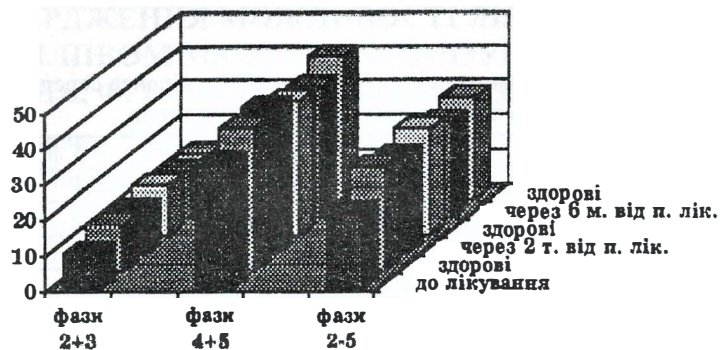

Рис. 2. Порівняльна характеристика показників сечевого кліренсу середніх молекул (мл/хв.) здорових людей та ліквідаторів аварії на ЧАЕС з виразковою хворобою 12-палої кишки

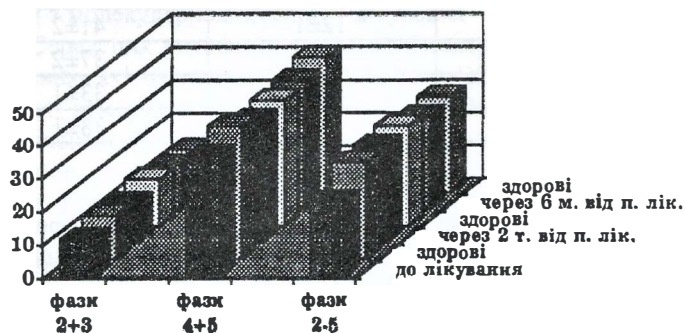

Рис. 3. Порівняльна характеристика показників сечевого кліренсу середніх молекул (мл/хв.) здорових людей та ліквідаторів аварії на ЧАЕС з хронічним холециститом

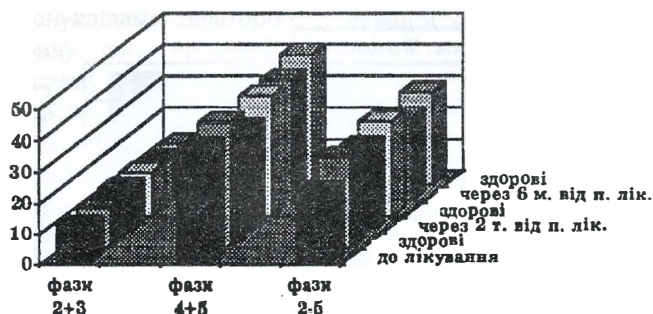

Рис. 4. Порівняльна характеристика показників сечевого кліренсу середніх молекул (мл/хв.) здорових людей та ліквідаторів аварії на ЧАЕС з хронічним гастритом і гастродуоденітом

Висновки. Таким чином, проведені дослідження показали, що сечовий кліренс і рівень середніх молекул є функціями часу як для здорових, так і для досліджених груп хворих. Під впливом проведеного лікування підсилюється генерація середніх молекул та збільшується сечовий кліренс середніх молекул. Ми вважаємо, що пусковим моментом для підсилення генерації середніх молекул є активація пере-кисного окислення ліпідів. Перекисне окислення ліпідів інтенсифікується у відповідь на кожну стресову ситуацію і призводить до порушення прониклості біологічних мембран. Результа-

том такого процесу може бути стимуляція протеолізу, зокрема ферментами лізомом, з утворенням великої кількості середніх молекул. При нормальній видільній функції нирок надлишок середніх молекул порівняно швидко виводиться з організму.

Отже, при правильному підборі лікарських рослин та природних мінералів можна розробити препарат для ефективного лікування захворювань шлунково-кишкового тракту, викликаних або ускладнених негативним впливом іонізуючого випромінювання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Иванченко В. А., Янсон И. Л. Особенности фитотерапии в современной клинической практике // Вопросы практической неврологии. - М., 1983. - с. 207-209.

РЕЗЮМЕ

Клиническое подтверждение возможности лечения заболеваний, индуцированных влиянием малых доз ионизирующего излучения, фитоминералокомпозициями

Горленко О.М.

Показана и клинически подтверждена эффективность лечения гастроэнтерологических заболеваний, индуцированных влиянием малых доз ионизирующего излучения, фитоминералокомпозициями.

SUMMARY

The clinical possibility of the therapy with phytomineral compositions in the persons caused by small doses of ionizing radiation

Gorlenko O.M.

The usage of the phytomineral composition for the therapy in the persons caused by small doses of ionizing radiation is effective method in the gastroenterology.
